

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY i LITERACKI POŚWIĘCONY
 = = = SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO. = = =

Przenumerata wynosi: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnieniem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60.

Ceny ogłoszeń: Za wiersz jednoszpaltowy lub jego miejsce: przed tekstem k. 40, na 2 i 3 kol. po k. 25, na 4 kol. po k. 15. Drobne ogłoszenia po k. 3, za wyraz Najtansze ogłoszenie kop. 20. Ogłoszenie treści matrymonialnej o 50% drożej

PRENUMERATĘ i OGŁOSZENIA przyjmują księgarnie, kantory i biura ogłoszeń w Częstochowie, Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
 Częstochowa, II-ga Aleja № 38—Telefon № 50.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 8—10 wieczorem. Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca

Filie: w Zawierciu w księgarni p. Z. Hubickiej i w Rakowie

Cena pojedynczego numeru kop. 3.

Łódź się nie uspokoi.

Nadzwyczaj jasny pogląd na obecny stosunek robotnicze w Łodzi daje „Neue Lodzer Zeitung” (nr. 374 z dn. 19 b.m.) Pogląd ten opiera się na cyfrach, na pracy statystycznej Łódzkiego komitetu giełdowego Cóż mówią te ciekawe cyfry?

Oto mówią, że obecnie łódzki przemysł bawełniany ma do rozstrzygnięcia następującą waży sprawę: Czy możliwym jest w jednym miesiącu, przy jednakowych potrzebach życiowych i warunkach mieszkalnych, przy prawie jednakowych technicznych wymaganiach od robotników, utrzymanie normalnego funkcjonowania fabryk, kiedy jeden robotnik wie, że jego kolega z fabryki, znajdującej się naprzeciw lub obok, otrzymuje zarobek o 23% wyższy. Życie dowiedzie, że to jest niemożliwe. Zwycięstwo fabrykantów jest Pyrrhusowem zwycięstwem. W najbliższej przyszłości łódzki przemysł bawełniany dojdzie do tego wniosku, że łódzki przemysł wełniany, który mu najlepszych robotników odbiera i wprowadza dążność do podwyższania zarobków, jest dlań równie niebezpieczny, jak okrąg moskiewski, który, dzięki tanim zarobkom, skutecznie konkuruje z Łodzią.

Robotnicy zatrudnieni w łódzkim przemyśle bawełnianym, zarabiają obecnie o 14% mniej, niż robotnicy w przemyśle trykotowym, o 23% mniej, niż robotnicy w przemyśle półwełnianym o 25% mniej, niż robotnicy w przemyśle wełnianym, o 33% mniej, niż robotnicy w przemyśle jedwabnym.

Ta różnica zarobków stwarza w łódzkim przemyśle bawełnianym nadzwyczaj ciężkie położenie. Już przed strajkiem spoglądali zawistnie robotnicy fabryk bawełnianych na lepiej wynagradzanych robotników z innych łódzkich fabryk. Prawda, że... praca przy wełnie wymaga sumienniejszego i zreczniejszego robotnika, lecz każdy przeciętny robotnik może równie dobrze pracować przy warstacie tkackim lub przędzalniczym w fabryce wełnianej jak w fabryce bawełnianej.

Nie trzeba zapominać, że stosunek obydwóch gałęzi przemysłowych bawełnianej i wełnianej, które Łódź posiada, jest ustawicznie korzystniejszym dla gałęzi wełnianej i półwełnianej. Po raz ostatni w 1909 roku w Łodzi przemysł bawełniany zatrudniał więcej niż połowę ogólnej liczby robotników (51% robotników przemysłu bawełnianego, 39,4%—przemysłu wełnianego i półwełnianego), co było tylko przypadkiem wobec silniejszego rozwoju przemysłu wełnianego. Jakże są przyczyny wyższego zarobku robotników przemysłu wełnianego. Zarobek robotników — wyjaśnia „Neue Lodzer Zeitung” jest proporcjonalny do ceny materiału surowego

Przeciętny roczny zarobek robotnika łódzkiego wynosił

	1909 r.	1910 r.
w przem. bawełnianym	298 r.	301 r.
„ trykotowym	297 r.	327 r.
„ półwełnianym	340 r.	361 r.
„ wełnianym	367 r.	368 r.
„ jedwabnym	361 r.	383 r.

Te cyfry wyjaśniają, że im droższy jest materiał surowy, tem większy jest

zarobek robotnika. Mniemanie, że rodzaj przedsiębiorstwa nie wpływa na zniżenie płacy zarobkowej, jest błędne. W przemyśle wełnianym na jedną fabrykę przypada 306 robotników, w przemyśle półwełnianym—177 robotników, w osta niej zarobek robotnika jest mniejszy (361 rob. przeciwko 368 rob. w fabr. wełn.). Porównanie pojedynczych oddziałów w fabryce bawełnianej daje nam podobnie dowody: Oto w 1911 roku na jeden bawełniany warsztat przędzalniczy wypada

	1910 r.	Po obecnej podwyżce
w przem. bawełnianym	301 r.	301 r.
„ trykotowym	327 r.	343 r.
„ półwełnianym	361 r.	379 r.
„ wełnianym	368 r.	384 r.
„ jedwabnym	383 r.	402 r.

Powysze cyfry mają wprawdzie wartość względną, gdyż brak jest danych o przeciętnym zarobku w 1913 roku, są tylko z 1910 roku, nie można też zupełnie dokładnie określić wysokości osią

„tung”. W czasie lokautu szerzyła się wieść, że 6 wielkich fabryk zjednoczy się w jedno przedsiębiorstwo. Z końcem strajku zapomniano o tym projekcie. Zdaniem łódzkiej gazety niemieckiej, przez zjednoczenie fabrykanci osiągnęliby wielkie oszczędności. W zjednoczeniu upatrują jednak fabrykanci ograniczenie swej samodzielności, co szczególnie zaznaczyli właściciele fabryk bawełnianych.

Cyfuje jasny pogląd na stosunki robotnicze w Łodzi, jaki ukazał się tu

Naczelnicy Straży Ogniowych Ochotniczych w Królestwie Polskiem na Kursach Pożarniczych w Częstochowie w dn. 17 sierpnia 1913 r.

za 483 rb. surowego materiału i 280 rb. pracy zarobkowej; w tymże roku w takiej samej fabryce na jeden bawełniany warsztat tkacki wypada za 130 rb. materiału surowego i 283 rb. płacy zarobkowej

W 1911 roku na 1 bawełniany warsztat przędzalniczy i tkacki przypada za 2070 rb. materiału surowego i 306 rb. płacy zarobkowej.

Z cyfr tych widzimy, że cena materiału surowego gra wielką rolę przy normowaniu płacy zarobkowej. To też zdania podwyższenia płacy w fabrykach wełnianych były w wielu wypadkach uwzględniane, kiedy tymczasem w fabrykach bawełnianych napotykały na silny opór.

Rzecz możliwa—pisze „Neue Lodzer Zeitung”, że na opór właścicieli fabryk bawełnianych w Łodzi wpłynęły silnie takie niekorzystne widoki, jak nadzwyczaj duża ilość gotowego materiału na składzie, trudna sprzedaż towarów, zle inkaso, wielka liczba protestów weksli i t. d.

Przypuściwszy, że osiągnięte podwyższenie zarobku w fabrykach wełnianych wyniesie tylko 5%, otrzymamy następujące cyfry, które określają przeciętny zarobek roczny robotników:

gniętej podwyżki, przypuszczają się więc, że w okresie 1910—1913 r. nie zaszyły żadne nadzwyczajne zmiany, więc określenie podwyżki tylko na 5% nie wydaje się cyfrą przesadną.

Czy przemysł bawełniany w Łodzi może zwiększyć płacę zarobkową robotników? „Neue Lodzer Zeitung” pisze, że przemysł ten nie może tego uczynić, gdyż ceny gotowego towaru (a jego zapas jest duży) są już określone i przytem dadzą one straty. Płaca zarobkowa wynosi 20% ogólnej wartości towaru, musiano więc, aby podwyższyć ceny zarobków, podwyższyć też cenę towarów o 5%, co przynajmniej tymczasowo jest niemożliwe.

Zmuszony jest więc przemysł bawełniany szukać odszkodowania w razie podwyższenia zarobków nie w podwyższeniu ceny towarów, lecz w technicznych udoskonaleniach i ulepszeniu handlu

W tym względzie w ostatnim czasie już wiele zrobiono. W bliskiej przyszłości fabryki w Łodzi będą technicznie prowadzone wzorowo. Poza tem fabrykanci dążą do usunięcia komisjonerów i do bezpośredniego zawierania stosunków z małymi odbiorcami.

Nie myślą tylko fabrykanci łódzcy o zjednoczeniu—pisze „Neue Lodzer Zei-

na łamach niemieckiej gazety łódzkiej, gdyż jest on jednym z tych głosów, które wydają nam się usiłowaniami wniesienia nieco spokoju do burzliwej i nieszczęśliwej Łodzi, owej „Ziemi obiecanej” fabrykantów a gehenny ludzkiej dla pracowników.

Ł. M.
 Częstochowa, 23—8—13.

W cichy wieczór.

W wieczornym zmierzchu dwór stary już tonie Na granitowym tarasie agawa Zazdrośnie kryje kwiat w kolczaste dlonie. Jasmin przesłonią wonią park, napawa.

W seledynowej poświacie miesiąca Spływa perlista fontanny kaskada. Tak cicho... tylko brzoza szumi lśniąca I stare buki wiodą rozhowory.

Po obramieniu skalistej fasady Spływa perlista fontanny kaskada. Pieśń jakąś bez stów nuci księżyc błady: Z bajorów patrzając, słucha jej najada.

W wieczornym zmierzchu park stary już tonie W aitanie, jakby z tarasu agawa, Ktoś tuli w swoich dloniach drżące dlonie: Uczucie stódkie serca dwa napawa.

Wł. Jezierski.

Kamienica Polska 17—8—1913.

TOWARZYSTWO AKCYJNE HANDLOWO-PRZEMYSŁOWE

„L. J. BORKOWSKI”

WARSZAWA, ulica MAZOWIECKA № 11.

8 ODDZIAŁÓW

w Warszawie, Częstochowie, Łodzi, Dąbrowie Górniczej, Radomiu, Lublinie, Białymstoku i Moskwie.

Adres telegraficzny „ELIBOR”

KAPITAŁ ZAKŁADOWY 1,500,000 RUBLI.

Jeneralna reprezentacja i wyłączna sorzedaż na Królestwo Polskie:

STALI AMERYKAŃSKIEJ „Crucible Steel Co.” i PILNIKÓW „Czarny Dżamont” BARNETT Co.

ŻELAZO — **BELKI** — **BLACHY**
Okucia budowlane z białego metalu „ELIBOR”
KOSY — **LEMIESZE** — **ODKŁADNICE** — **ŁOPATY.**
Wszelkie artykuły techniczne i budowlane
Pasy do transmisji

WĘGIEL — **KOKS** — **CEMENT.**

0556

II-ga Aleja № 38.—Telefon № 497.

TEATR URANJA

PROGRAM: od soboty 23 do poniedziałku 25 Sierpnia r. b. (włącznie).

NIEMA PIĘKNIEJSZEJ ŚMIERCI

czyli **KRWAWA NOC**
Epizody z wojen Napoleońskich z prusakami
Wstrząsający dramat w 3 częściach

JAK NA ZŁOŚCIE NIE POSZYKOWAŁO SIĘ
Kom. z udziałem Polaków
KRONIKA GAUMONTA nat. ra
Szwedzka Gimnastyka Nat.
W miłosnej **PULAPCE**
komf. z. z.

NA SCENIE:

Występy nowo-zaangażowanego Towarzystwa Artystycz. pod kierunkiem Al. Alisławicza

MAHARADZA w Warszawie

W krótko pokazemy duży dramat Kryminalny p. t. „Napietowany” skazaniec Nr. 313.

TEATR KINEMATOGRAF PARYSKI II ALEJA 19. TELEF. 334.

PROGRAM: od soboty 23 do poniedziałku 25 Sierpnia 1913 roku (włącznie)

KRONIKA GAUMONTA — ostatnie nowości — (z natury)
SEN ZMORA ARTYSTY KINEMATOGRAFICZNEGO bardzo komizne. Dramat w 3 ch części.

Nad program: **HODOWLA STRUSI w FLORYDZIE** (z natury)

NA SCENIE: pod artystycznym kierunkiem F Stróżewskiego

Na ogólne żądanie. Szanownej Publiczności
Hania płacze, Jaś się śmieje Operetka w 1-m akcie Offenbacha.

Anonsi: We wtorek dn. 27 sierp. r. b. **WOJNA z TĘŚCIOWĄ** znak. farsa w 1 akcie

TEATR „ODEON” KRZEMIŃSKIEGO II Aleja № 43. Najstarszy w Królestwie Telefony № 4—77.

PROGRAM: od soboty 23 do wtorku 25 Sierpnia 1913 roku (włącznie).

CZARNE MASKI Zbrodnicza szajka

Wybitny dramat sensacyjny na tle stosunków włoskich w 2-ch częściach.

PRENS PODOBNY DO MINISTRA — (Znakomita komedia R. PRENSA)

DZIENNI PATHÉ N-1. 228 B Kronika ostatniej chwili. || **Rodzina Olivs** Znakomici akrobaci

NA SCENIE: **ŻONA, PIES i SURDUT** Wodewil w 1 ak.

W **FOTOPLASTYKONIE** Wycieczka do Rzymu (Serja 1-sza).

S. LAURMAN

W CZĘSTOCHOWIE.

ul. Teatralna 7A obok fabryki „WULKAN”

ZAKŁAD WYROBÓW ŚLUSARSKICH

OKUCIA DRZWI I OKIEN

BALUSTRADY, BALKONY, OKNA, DRZWI, i SCHODY
ŻELAZNE, DRZWI CZY HERMETYCZNE i WSZELKIE
ŻELAZTWO do PIECÓW i KUCHEN.

ORAZ ZALUZJE. — — TELEFON № 1-52.

D-r. **Ludwik Zieliński**
WARSZAWA, ul. Bracka № 22. Telefon № 53-62.

Wyłączna sprzedaż i fabrykacja ulepszonych ogrzewaczy do pieców „**WULKAN**” usuwają wilgoć.

Oszczędność na opale 50% ——— Oszczędność na opale 50%

Wyłączna sprzedaż materiału do krycia dachów i do izolacji

„RUBEROID”

Długoletnia trwałość bez wszelkiej konserwacji gwarantowana Wyłączna sprzedaż i jeneralna reprezentacja **ORYGINALNYCH ŁĄCZNIKÓW KUTO-LANYCH** do rur marki F. B. i P. A. z kołnierzem (randem) i bez kołnierza (bez randu).

Wyłączna sprzedaż oryginalnego materiału do lutowania „**TINOL**”

Prospekty i cenniki na żądanie bezpłatnie.

SAMOCHODY

Sprzedaż Samochodów nowych i używanych różnych fabryk jak również wynajem na jazdę po mieście szosie i zagranicę.

GARAŻ, III-a Aleja 49, telefon 3-45.

ZATWIERDZONE PRZEZ MINISTERJUM PRZEMYSŁU i HANDLU

KURSY HANDLOWE

W. NASSALSKIEGO w Częstochowie.

półroczne, wieczorne dla obojga płci. Przedmioty wykładowe: buchalterya, arytmetyka handlowa korespondencja, prawo handlowe, ekonomja polityczna geografia handlowa korespondencja, francuska i niemiec, kaligrafja stenografja i nauka pisanja na maszynie. Wykłady rozpoczną się dnia 4 Września 1913 r.

Zapisy przyjmuje i informacja udziela kancelarja kursów ulica Teatralna Nr. 14 W dni powszednie od 6 1/2, do 7 1/2, w niedzielę i święta od 4 do 5 po południu.

Na żądanie kancelaryja kursów wysyła program.

7-mio klasowy Zakład Naukowy Żeński

LEONII KOMAR

w CZĘSTOCHOWIE, ul. Szkolna Nr. 13.

Zapis uczniac rozpoczęty, — Kancelarja szkoły cwtwarta codziennie od godz. 10 do 12-tej — i od 4-tej do 6-tej popołudniu.

Egzaminy rozpoczynają się od 4-go września

Początek roku szkolnego 9-tego września

I-e GIMNAZJUM POLSKIE

pod kierunkiem **Gustawa Kościńskiego**
Częstochowa, ul. Teatralna № 7.

Zapisy i egzaminy wstępne dla nowowstępujących kandydatów odbywają się w następujących terminach do kl. wstępnej i I-ej od dnia 1 go sierpnia do klasy II, III i IV-ej od dn. 21 sierpnia do klas wyższych od dnia 26 sierpnia. **Poprawki** powakacyjne do pierwszych czterech klas od dn 1-go do 4-go września (włącznie) do starszych klas od d. 5 do 9 września (włącznie). **Początek lekcji 10-go września.** Przy szkole istnieje internat. Kancelarja szkoły otwarta codziennie od godz. 9-tej rano do godz. 2-iej po południu.

Zdalenie się okrętów wojennych

OPENHAGA, 23. Podczas manewrów... wzdłuż floty wojennej w pobliżu wyspy...

KATASTROFA W KOPALNI. Z w kopalni złota, należącej do pewnego...

Władca bandytów na pociąg. PETERSBURG, 23. Na pewnia pociąg...

BERLIN. Porucznik Schmidt z Bydgoszczy...

Dynamit w ratuszu. NOWY JORK, 23. W ratuszu nowojorkim...

Nowe zamachy. LONDYN, 23. Sufrazyści byli wczoraj...

Wynagrodzenie dla Bułgarów. PARYŻ, 23. W paryskich kołach dyplomatycznych...

Sejm galicyjski. KRAKÓW, 23. „Ces. Król. biuro korespondencyjne”...

Revolucja chińska. BERLIN, 23. Poselstwo chińskie otrzymało...

Sprawy meksykańskie. NOWY JORK, 23. Trzeci ostatni w tym...

W dalszym ciągu do Częstochowy na...

KRONIKA.

Konsekracja kościoła. W wtorek 26 b. m. odbędzie się konsekracja...

Ruch pątniczy. W dalszym ciągu do Częstochowy na...

Z Pięknicy w gub. Kal. — 150 osób

Z Chabielic w gub. Piotrkowskiej — 200 osób

Z Starokrzepie 170 osób z ks. Pator-

Zebrańca „Naszego sklepu” na Zawodziu.

Z powodu niedojścia do skutku nadzwyczajnego...

Zebrańca sklepu „Dzwigni”.

Dziś, w niedzielę d. 24 b. m. o g. 5 po poł.

Zebrańca „Bratniej pomocy II” na Saehalinie.

Dziś, w niedzielę, w sali parafialnej św. Zygmunta...

Nowe Tow. Pożytkowo-Oszczęd. w Rudnikach.

Dziś, 24 b. m. o g. 1 po poł. odbędzie się zebrańca...

Zebrańca „Przyszłości”.

Jutro, w poniedziałek 25 b. m. o godz. 8...

Teatr w „Ognisku Robotniczym”.

Dziś, w niedzielę w „Ognisku Robotniczym”...

Wieczór taneczny w sto warzyszeniu im. „Moniuszki”.

Dziś, w niedzielę w zam. Stow. śpiewaczym...

Teatr w Koniecpolu.

Dziś w niedzielę 24 sierpnia w sali Domu Ludowego...

Sierpniówka w Kamienicy Polskiej.

Dziś, w niedzielę w lesie w Kamienicy Polskiej...

O składki szkolne.

Na piątkowym posiedzeniu rady miejskiej...

O zabrany plac.

Częstochowianie Jack i Wiktorja małżonkowie...

Nowa ulica.

Od ulicy Teatralnej między posesjami Nr. 26...

Tak więc kawał zwany „skrajem” przszono...

Teraz zadowoleniem należy zaznaczyć, że między sąsiadami...

Niestety, przetrząsnąwszy plac z jednej strony...

Piszemy „pozaostałaby”, gdyż wątpić nie można...

Kalestwo przy młóce.

Do szpitala miejskiego przywieziono 26 lat liczącego...

Białe słońce w Częstochowie.

Wczoraj w południe pod jednym z drzew przy głównej alei...

Stowem obserwowano białego słońca lub zabłąkaną...

Thmy częstochowian wędrowali również po Alejach...

W klubie tym znajduje się cały arsenał sztucznych nóg...

Hub dziadowski.

W okolicy ulicy Nowopogońskiej, w Sosnowcu...

Kara za meldunki.

Za nieprzebranie przepisów meldunkowych...

Szyja kobiety.

Przy kancelarii 2 fabrycznego cirkulu policyjnego...

Zabawny postać.

Wczoraj w czasie spaceru w parku przy ul. Teatralnej...

i zadiwiający jest instykt tych ptaków, ic dokładność...

Pożar.

Wczoraj przed północą powstał pożar w domu Fr. Szmidta...

Posiłek czy trucizna.

Właściciel restauracji przy ul. Kamienie nr. 29...

Wyjaśnienie.

Wskutek poruszonej przez jednego z gubernatorów...

Licytacja w Herbach.

W dniu 1 września o godz. 10 rano na komorze...

Rozkład jazdy na kolei W-W.

Na dworcach kolei W-W. do Skierniewic wywieszono...

Bedzin.

W czwartek dnia 21 b. m. o godz. 7-rano wszedł...

Warjat w kościele.

Zawezwano policję i obezwładniono awanturnika...

Z Rademska.

Dziś, w niedzielę odbędzie się sprzedaż uliczna...

Z Piotrkowa.

Dnia 25 b. m. o godzinie 12 w południu w biurze...

Licytacja na asenizację.

Dnia 1 września w Magistracie piotrkowskim...

Licytacja na budowę mostu.

Dnia 9 września w tymże magistracie Piotrkowskim...

Odpowiedzi od Redakcji.

Kartę pocztową tak w korespondencji nie pisze...

Ważne ogłoszenia.

Ważne ogłoszenia. Władca bandytów na pociąg.

Ważne ogłoszenia.

Ważne ogłoszenia. Władca bandytów na pociąg.

Ważne ogłoszenia.

Ważne ogłoszenia. Władca bandytów na pociąg.

Pierwszorządny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamieniarski Sztukatorski

Częstochowa Aleja 3-cia dom własny.
Egzystuje od roku 1887. Telefon 2-60.

KRUSZYŃSKI i PROSZOWSKI

WYKONYWA
RZEZBY POMNIKI, ROBOTY
BUDOWLANE i KOŚCIELNE

Fabryka posadzki cementowej na chodniki stopni mozaikowych oraz wszelkich wyrobów z cementu. CENY NAJPRZYSTĘPNIJSZE.

Bracia SKALMIERSCY

BIURO TECHNICZNE

Aleja II-a 20,
Telefon № 112

Oświetlanie elektrycznością
fabryk, domów, folwarków,
mieszkań Motory, telef. etc.

HURTOWE SKŁADY Stowarz. Kupców Chrześcjan

pod firmą **„OBRONA”**

w Częstochowie, ul. Ogrodowa № 11.

Są najlepszym źródłem zaopatrywania się w towary Kolonialno spożywcze.
Cena na wszystkie artykuły rynkowa, (najniższa).

Wyłączna sprzedaż cukru z trzech pierwszorzędnych cukrowni
Lublin, Milejów i Mielewów.

Pierwszorządna Wyższa Szkoła Kroju i Szycia

M. Piaseckiej

MISTRZYNI CECHU WARSZAWSKIEGO i CZĘSTOCHOWSKIEGO

Częstochowa, II-ga Aleja № 40.

Szkoła wydaje kończącym kurs świadectwo. Przy szkole pracownia sukien
okryć i kostiumów na żądanie formy papeterowe kopjowane czyniącej zadość
najwybredniejszym wymaganiom. Program nauki wysyła się bezpłatnie.

Edward KINDERMAN

CZĘSTOCHOWA, ul. Teatralna № 26 dom własny
Tel. № 522. Filja w Sownowcu ul. Targowa № 14.

POLECA: Łóżka żelazne, Łóżeczka dziecinne, kołębki, wózki dziecinne
materace druciane i sprężynowe i t. d. CENY NIZKIE ZA GOTÓW-
KĘ i NA RATY, CENNIKI NA ŻĄDANIE GRATIS.

H. SAKOWSKI

Magazyn i pracownia obuwia w Częstochowie II-ga Aleja № 27.
Magazyn zaopatrzony w gotowe obuwie i kalosze. Fasony najświeższe od naj-
wykwintniejszych do najprostszyc.

Obuwie wysortowane o 50% taniej.

FIRMA EGZYSTUJE OD 1860 ROKU.

0385

**FARBIARNIA i PRALNIA CHEMICZNA
A. HEININGERA**

II-ga Aleja № 19, telefon № 5.

Wykonuje farbowanie i pranie chemiczne po cenach przystępnych i
punktualnie a mianowicie: Garderobę damską męską i dzieciną. Dywa-
ny, portjery, firanki, kapy, serwety, pluszowe, pokrycia z mebli i t. p.

SKLEPY w Łodzi ul. Mikołajewska Nr. 39 Tel. 29-35
w Tomaszowie Piotrk ul. Kaliska Nr. 72
WŁASNE w Piotrkowie ul. Petersburska 14 Bykowska 21 tel. 266.

Wyżymaczki

POLECA:

W. STAJEWSKI Aleja II-ga № 33.

Pierwszy w Częstochowie Chrześcijański

HURTOWY SKŁAD

Towarów Galanterijnych i Piśmiennych pod firmą

M. ZARUSKI i S-ka

Ulica Ogrodowa № 11.

Posiada na składzie w wielkim wyborze Koronki, Wstążki,
Nici, Bieliznę webową papierową i gumową. Krawaty, Szelki
Portmonetki, Pończochy, Skarpetki, Chustki, Szale wełniane i
jedwabne, oraz wszelkie materiały piśmienne.

Sklep Żelazny Współdzielczy p. f.

„RZEMIEŚLNİK”

w Częstochowie, ul. Mikołajewska Nr. 1. Telefon Nr. 92.

Poleca: Wagi—Wyżymaczki—Maszynki do mięsa patentowane
—Narzędzia dla rzemiosł, okucia, drut, gwoździe—śruby—nity—na-
czynia kuchenne—kółki hurtowo i detalicznie i t. p. 398

NA WYŻSZYCH KURSACH HANDLOWYCH

Z. GARZTECKIEJ w Częstochowie.

w bieżącym roku szkolnym otwarty zostanie kurs wstępny, na
którym wykładane będą następujące przedmioty: 1) religia, 2)
polski, 3) rosyjski, 4) francuski, 5) niemiecki, 6) arytmetyka,
7) algebra, 8) geometrya, 9) fizyka, 10) przyroda, 11) historia
powszechna, 12) buchalterya, 13) korespondencya handlowa,
14) geografia handlowa, 15) kaligrafia, 16) roboty. 0636-3
Na kurs ten przyjmowane są kandydatki po ukończeniu 4-eh klas średnich zakładów
naukowych. Zapisy rozpoczynają się dnia 15-g Sierpnia r. b.

**I-e WYKŁADY KULINARNE
ZA POMOCĄ SAMOUCZKA.**

Kompletny kurs do samodzielnej na-
uki. „Kuchnia mięsna i postna”. około
1000 przepisów potraw, napojów, ciast
kompotów, konfitur, deserów, pasztetów
i t. p. 300 stronich ozdobnego druku. Ce-
na z przesyłką za zaliczeniem pocztow-
wym rb. 2 k. 60. RADY, jak prowa-
dzić wzorowo gospodarstwo domowe,
przepisy na oszczędne i pożywe obiady,
wraz z dodatkiem, jak należy krajać
mięsa, upiększać stoły i ubierać pół-
miski, około 100 str. z ilustracjami. Ce-
na rb. 1 k. 20. Oba wydawnictwa ra-
zem rb. 3 k. 35 (można nadsył. marka
M) Z zamówieniami należy zwracać się
jedyńie do J. A. PETERSA, Petersburg,
Petersburskaja stor. Bulszoij prosp. 56.

HELENA MALCZEWSKA

Przełożona 4 kl. pensyi Żeńskiej
kl. wstęp. i podwstępną w Zawierciu.
Zawiadamia Sz. Rodziców i Opiekunów, że
zapis uczernie rozpocznie się d. 25 Sierpnia
egzaminu i Września—lekcje 3 Września
Przyjmuje również pensyonark.

**ZARZĄD
SZCZOTRANSKI**

II-ga Aleja Nr. 32
został przeniesiony w ulicę Tea-
tralną № 19 II-gi
w Częstochowie,

posiada na składzie duży wybór szczot-
tek, pędzli i t. d. oraz przyjmując zamó-
wienia hurtowe i detaliczne.
0381-12-5
JK. SUWAŁSKI.

LOMBARD

T-wa Pożyczkowo-Oszczędnościow.
mieści się obecnie w podwórzu w
prawej oficynie na 1-em piętrze w
domu T-wa Aleja II № 24.

**Pierwsza chrześcijańska
OWOCARNIA**

w Częstochowie
Poleca: Owoce krajowe i zagraniczne
wielki wybór karmelków i czekolad i t. d.
III-a Aleja № 50, Filja Teatralna II
róg Alei, dom Kasy Pożyczk. Oszczędn.
861— W. DUKACZEWSKI.

Pokój umeblowany
frontowy z oddzielnym wejściem do wynaję-
cia zaraz, ulica Jasna nr. 2 m. 8, tamże mogą
być lekcje języka niemieckiego lub konwersacja

Magazyn Bielizny męskiej
oraz Galanterji

Teodor Kamiński

w. współpracownik firmy
W. Sułkowski w Warszawie

Aleja II № 36 w Częstochowie.

POLECA: koszule kołnierzyki, krawaty
najgustowniejsze, spinki, chustki do
nosa, łaski, trykotażo, pończochy dam-
skie, rękawiczki oraz Norymberszczyznę.
0647

Zakład Frebłowski oraz kursa dla frebłówek
i ochroniarek

J. LUCHTÓWNY

Częstochowa, III-cia Aleja № 53.
Przyjmuje zapisy nowowstępujących uczennic
codziennie od 10-6 po poł. Po ukończeniu świadec-
twa. Słój, gimnastyka lecznicza dla dzieci, na ża-
danie komisaryja francuska. Kurs dla frebłówek
oraz zajęcia dla dzieci — rozpoczynają się 1-go
września 1913 roku. 892-1

Wyższa Szkoła Kroju

pod osobistym kierunkiem mistrzy ul-
cechu warszawskiego i laureatki parys-
kiej akademji nagrodzonej złotym dużym
medalem w akademji krawców

H. GNIEWKOWSKIEJ

Dojazd № 5 I piętro front

Baczność!

Chcąc sprawić sobie i swoim dużo prawdziwej przyjemności należy kupić,

PATEFON

Za gotówkę lub na raty.

W głównym składzie pathetofonów i kinematografów „K O K”

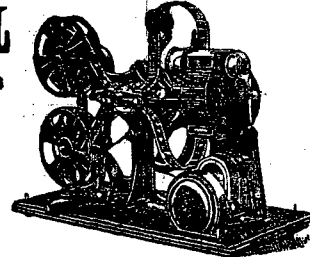
E. PUCEK i R. HILL

II-ga Aleja № 23. na piętrze wejście z bramy.

Tel. Nr. 605.

Ceny fabryczne

Wieloletni Dyktant Tadeusz

Cena aparatu „KOK” 175 rubli.

40 DNI 40

Bezpłatnie!!

Kto się nie nauczy w przeciągu 40 dni płynnie mówić, czytać i pisać po niemiecku, francuzku i łacinie, według naszych samouczków najnowszej metody (wszystkie inne—reklama) temu zwracamy pieniądze. Cena samuczka jednego języka z przes. za pobr. po. zt. 1 rb. 10 k. 2-ch 1 rb. 90 k., 3-ch 2 rb. 80 k., 4-ch 3 rb. 65 k. Obstalunki wypełnia jedyny skład na całą Rosję: St. Petersburg Peterb. Storoną, Bolszej per.56. **J. K. PETERS.**

40 DNI 40

SZKOŁA F. GORCZYKOWSKIEGO

PRYWATNA
Częstochowa, ul. Dojazd N-r. 19.
Przygotowuje do szkół średnich i udziela korepetycji.

DO SPRZEDANIA.

30 7 i 4 włókowe majątki; dochodowe domy, ziemie i place przy bieżącej wodzie zdalne pod fabryki; składy apteczne browary, tartaki i t. p.
ZAMIANA Dochodowy dom na folwark.
POSZUKUJE Agronoma rządzący, polowogo i lokaja.
2) Wspólników do przemysłowo-handlowych interesów.
PRZYJMUJE Przedstawicielstwa handlowo-przemysłowe.
CZĘSTOCHOWSKIE KAUCJONOWANE BIURO KOMISOWE S. BZOWSKI i J. DRESZER
II-ga Aleja № 33, telefon № 179.

Majster
robot brukarskich i śmieciowych brukuje ulice, porządkuje trotuary betonowe, ociepla i własnego lub powierzchniowego materijem po cenach przystępnych
Warszawska 37 w Częstochowie M. Nowakowski 376

Zgubiono
passport wydany przez Gminę Zamostów pow. Noworodamski na imię Jan Klimoszyk. 901-

Fryzjerski
zakład do sprzedania Dojazd N r. 9. 905-

E. PERKOWSKI

CZĘSTOCHOWA
III Aleja № 48 — Telefon № 422.

Poleca wielki wybór broni, rewolwerów i pistoletów automatycznych, z pierwszorzędných fabryk. Wszelkie nowości w przyborach myśliwskich po cenach najprzystępniejszych. Stałe na składzie gotowe naboje we wszystkich kalibrach. Nabite prochem myśliwskim i srutem sosnowickim. za 100 sztuk cal. 20 16 12 Rub. 3,75 4,00 4,25

z hartsrutem o 25 kop. drożej. Nabite prochem bezdymnym Sokół, Walsrode lub Mullerite i Hartsrutem, w gilzach Unical, 20 16 12 cal. 20 16 12

wersal. Za 100 sztuk Rub. 5,75 6,00 6,25

w gilzach z oryginalnym kapizponem Gewelot Rub. 6,25 6,50 6,75

Naboje Maszynowe Warszawa. Spółni Myśliwsk. po cenie Warszawsk. Każdy z p.p. Myśliwych może być w zupełności zadowolony z nabytej w moim składzie broni, gdyż takową wydaje na dwa tygodnie do wypróbowania, w przeciagu tego czasu broni ile się nie podoba może być zwróconą bez żadnych kosztów ze strony kupującego.

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza

OTTO GOLDAMMER

Łódź, Widzewska 66/68.

Oddział budowy pomp poleca do studzien **Pompy kalifornijskie** z popędem ręcznym i transmisyjnym, do kotłów **Pompy zasilające**. Oddział kotlarski poleca **ZBIORNIKI** do wody wszelkich wymiarów.

0625 Dokładne wykonanie. Wysokie rabaty.

DOM HANDLOWY

ZDZISŁAW KALSKI

CZĘSTOCHOWA — TELEFON 40

Główny skład

orkiestronów i pianin ciężarowych, — sprężynowych i elektrycznych. —

WYSTAWA RZEM. PRZEM. W CZĘSTOCHOWIE 1918

OGŁOSZENIE.

ZAKŁAD TAPICERSKI W. BURYANA

został przeniesiony od dnia 20 Lipca z II-giej Alei Nr. 19 pod Nr. 38 gdzie Redakcja Gońca Częstochowskiego.

Gotowe otomany, szeslagi, sofy a także przyjmuje obstalunki na meble w różnych fasonach, zakładanie firanek krajaniem pokrowcy i pakowanie mebli ceny niskie. Polecając się nadal taskawym względem Szanownej Klijenteli.

Pozostaje z poważaniem, **BURYAN**

PRACOWNIA ARMATUR

M. CIURZYŃSKIEGO

ul. Warszawska № 113, — Telefon № 277
w CZĘSTOCHOWIE.

Wyrabia Krany—Wentyle—służy i pływaki do rezerwoarków i t. d. i takowy towar gotowy posiada na składzie.

0614—50—3

Z pozwolenia
dyrekcji Gimnazjum Rządowego Stancja dla uczniów z zapewnieniem troskliwej opieki w Częstochowie. I. Szkolna Nr. 9. S-A m. 9. Adamcewst. 896-

Potrzeba
zdolnych ślusarzy na roboty szynowe i precyzyjne do zakładu Mechanicznego. T. Smolucha Ogrodowa Nr. 2. 897-

Dojazd № 19
do wynajęcia od października 8 pokoi kuchnia paż przedpokój i piętro od fronta odpowiednie na biuro tamże 4 i 3 pokoje. 800

Piwiarnia
do sprzedania z powodu zmiany interesu w dobrym punkcie wiadomość Warszawa № 99. 837-

Dziecko
dwuletnie dziewczynkę od dam na własność. Wiadomość Ul. Teatralna Nr. 9. u Skórcewskich. 881-

Dwa lub trzy
pokoje z wygodami zaraz lub od października do wyjęcia. Wiadomość u Stróża Teatralna N-r.23 0652-

Mieszkanek
zieloną jescze na pięciu 3/4 morgi sprzedam, do obeżenia na ul. Zielonej N-r. 28 G. Schmidt w fabryce Peltzerów. 908-

Sklep
spółzwezy, sklepy do wyjęcia zaraz. Wiadomość Buchowski Aljeja 3 N-r. 60. 904-

Do sprzedania
dom nowy. Stradom Nr. 28 Wierus. 899-

Kefir
Dostarcz do mieszkań Apteka A Włoszkiego pod Jasną Górą Zamówienia przyjmuje się telefonicznie Nr. 3—14 0628

ZAKŁAD Instrumentów Muzycznych S. MALKO
w Częstochowie ulica Dojazd № 11 wprost st. D.Ż. w.w.

Sprzedam
plac z ogrodem 3-morgowym. Wiadomość: Szmigulski ul. Aleksandrowska 22.

Sprzedaj
resztek wełnianych i bawełnianych M. Michałeta w Częstochowie ul. Cerkiewna Nr. 5.

Biuro Stowarzysz.
Zawod. Robot. Przemysłu Włókn. „PRACA”
Mieści się przy ul. Kolej. Nr. 16
Przyjmuje osoby zainteresowane w Wtorki i Piątki od g. 5 do 7 wiecz.

Pokój
umeblowany przy rodzinie z osobnym wejściem do wynajęcia z całonocnym utrzymaniem. 2 Aljeja № 42. m. 3. od 2-4 g. 894-

Subjekt
fryzjerski zaraz lub później. Aljeja 2 № 30. 895-

Nowy
jedno konny woz do sprzedania w Ostrowach przy Dr. Z. Herbsko Kiel. wia a vis Stacji u Nowaka. 880-

Zakład Stolarski J. Paszczołhowski
w Częstochowie, Teatralna Nr. 26.
Przyjmuje roboty meblowe i budowlane oraz meble gotowe własnego wyrzku.

Plac
narozny z oficynami na Stradomskiej zaraz sprzedam. Wiadomość „Zdrój” Szkolna 19-A. 887-

ADWOKAT Jan Dreszer
przeprowadził się II-ga Aleja № 38
przyjmuje od 9-jej do 10-jej rano i od 4-jej do 6-jej po południu

Ogrodnik
posi. dający świadectwo poszukuje posady. Wiadomość w Adm. Gońca. 879-

Pianino
i skrypcy sprzedaje jeżdżące. Wieluńska 22 m. 2. 901-

MEBLE
stoły krzesła szafy łóżka kredensy lustra lodownice bura pudełka podroźne łóżka szafki poleca zakład Gliniarski go Aljeja I Nr. 12. 876